

platte 38, 117 38.

OSTENDE. — La Digue centrale.

*Het "Hôtel Royal Belge" op de hoek van de Zeedijk en de Oostheiling Kursaal.
Daarnaast links is het oud "Hôtel Belle Vue et Britannia", een van de weinige die na de
Tweede Wereldoorlog herbouwd werd.*

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

De Noordende III

vertrekt vanuit de achterhaven van Oostende voor de expeditie M.BIZI.

DE PLATE

**TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING
"DE PLATE" (V.Z.W.) - OOSTENDE.**

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 38

NUMMER 4

MAAND april 2010

Prijs per los nummer: € 1,50

IN DIT NUMMER

blz. 88: **Guy SERVAES**: "Zo was Mariakerke" wordt herdrukt.

blz. 89: **Norbert HOSTYN**: Oostendse fotografen tijdens en kort na het Interbellum.

blz. 97: **Jan INGHELBRECHT**: Circussen in Oostende, van 1850 tot nu (deel 2)

blz. 102: **F. GEVAERT**: De metamorfose van de haven van Oostende (deel 20).

blz. 107: **I. VAN HYFTE**: Gemotoriseerde snelheidsduivels breken wereldrecords.

KONINKLIJKE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Heemkring De Plate, Langestraat 69, 8400 Oostende.

Hoofredacteur en verantwoordelijke uitgever: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24

000-0788241-19

Website: www.deplate.be

E-mail: de.plate@telenet.be

Het Bestuur

Erevoorzitters:

August VAN ISEGHEM, Ijzerstraat 1, 8400 Oostende.

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Voorzitter:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. 059708815.

E-mail: falise.jp@scarlet.be

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende, tel. 059800289.

E-mail: plate.oostende@telenet.be

Penningmeester:

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Guy SERVAES: Plantenstraat 82, 8400 Oostende

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Johan VAN ROOSE, Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg (waarnemend).

Schreven in dit nummer:

Guy SERVAES: Plantenstraat 22, 8400 Oostende.

Norbert HOSTYN: MU.ZEE, Romestraat 11, 8400 Oostende.

Jan INGHELBRECHT: Troonstraat 26/119, 8400 Oostende.

Ferdinand GEVAERT: Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Ivan VAN HYFTE: Kastanjelaan 58, 8400 Oostende

APRIL ACTIVITEIT

Donderdag 29 april 2010 om 20.00 uur

in de conferentiezaal van de V.V.F., Dr. L. Colensstraat 6, 8400 Oostende.

Onderwerp: **OOSTENDSE VISSERS HEBBEN CONGOLEZEN VAN HONGERSNOOD GERED.**

Spreker: dhr. **Roland DUYCK**

Vlaamse vissers hebben de Congolezen leren vissen in de jaren vijftig. Zij verlieten hun vertrouwde omgeving voor het verre onbekende, mysterieuze Afrikaanse continent.

Uit het niets bouwen zij een veel belovende rederij Pemarco (Pêches Maritimes du Congo) op, die na de jaren zestig honderdduizenden inlanders van de hongersnood redde.

De voorbereiding startte in 1947 met de wetenschappelijke expeditie M'BIZI. Na de evaluatie van de resultaten besloot men op 27.12.1950 de stap te zetten en het erop te wagen!

De lezing geeft de opbouw, de bloeiperiode, en helaas het verval, na de nationalisatie van de toenmalige president Mobutu, getrouw weer.

Roland **Duyck** is geboren in Oostende en vertrok als twaalfjarige in 1952 naar Kongo en verbleef er tot in 1960. Hij studeerde aan het Albert I college te Kinshasa.

Na de onlusten van 1960 is hij terug gekomen en vervulde zijn militaire dienstplicht bij de marine en behaalde, in het reservekader, de graad van fregatkapitein.

Als internationaal sales manager bij de firma Bekaert te Zwevegem bereisde hij een heel stuk van de wereld.

Na zijn pensionering is hij nog altijd actief in heel wat verenigingen.

Als zoon van kapitein Raymond Duyck, die als eerste met de O.320 op 9.9.1951 de haven van Oostende verliet richting het verre Matadi, schreef onze voordrachtgever ook een boek met de titel: "Pioniers naar tropische waters".

Omdat beelden meer zeggen dan woorden zal na de lezing een onuitgegeven film vertoond worden met vele authentieke beelden.

Een stuk Oostendse visserijgeschiedenis die in de reeks Plate-voordrachten zeker niet mag ontbreken. En zoals altijd is de toegang gratis en voor niks en iedereen is welkom.

'Zo was Mariakerke' wordt herdrukt

door Guy SERVAES

Het eerste boek van Marc Casier verscheen in 2007. 'Zo was Mariakerke' was reeds na twee maanden uitverkocht. Na twee jaar blijft de vraag naar het boek voortduren en laat Marc Casier het herdrukken. Het aantal van de herdruk hangt af van de stortingen. De prijs blijft 40 €, te storten op rek. Marc Casier, Waregemlaan 10 (vermelden herdruk boek 1) 979-5266083-55 of te betalen in één van de dagbladwinkels te Mariakerke.

Boek 2 verschijnt eind 2010. Het wordt even dik, even mooi en even fascinerend als boek 1. Met honderden foto's.

Betaal nog niets, maar schrijf nu in bij Marc Casier of in de boekenwinkel, dan pas ben je zeker van het tweede boek.

Marc Casier zoekt nog oude foto's van gebouwen, straten, feesten, klasfoto's en doodsprentjes van Mariakerke voor zijn tweede boek.

Gsm 0477-82 11 97
Tel 059/50 11 29
Marc.mariakerke@gmail.com

OOSTENDSE FOTOGRAFEN TIJDENS EN KORT NA HET INTERBELLUM

door **Norbert HOSTYN**

In een vorige reeks bijdragen werd de fotografie te Oostende vóór 1914 belicht (jaargangen 1980 en 1981; aanvullingen in 1991 en 1992; BGO 5.356-5.405).

Nu brengen we het logische vervolg daarop ; het interbellum – en omdat het meestal om dezelfde mensen gaat – ook de periode kort na W.O.II..

Maurice en Robert Antony.

Fotografen voor reportagewerk, de pers en de industrie; geen studiowerk
Ongetwijfeld de beroemdste fotografen uit het Oostendse interbellum. Zij kwamen echter reeds uitvoerig aan bod in speciale publicaties:

-speciaal nummer van "De Plate" 1983.

-*De zee en het vissersvolk gezien door de fotograaf : Maurice Antony (1883-1963), Jabbeke (Prov. Museum Constant Permeke), 1981.*

-*Maurice & Robert Antony, ooggetuigen, Oostende (Venetiaanse Gaanderijen), 1998.*

-*J. DEWILDE, Godenschemering over Ieper, Ieper, 2007.*

-*Artikels van N. HOSTYN in De Plate waarin fondsen met Antony-foto's uitvoerig beschreven worden*

Verzamelingen :

-Stadsarchief Oostende

-Stadsarchief Middelkerke

-KOHG Kring De Plate

-In Flanders Fields museum Ieper

Roger Bovit

(°Oostende, 1911)

Gehuwd met Simonne Neuts

Had zijn fotozaak Alfons Pieterslaan 10

Voornamelijk reportagewerk, o.a. foto's van de overstroming 1953

Luc Chatlen (Foto Luc)

(Oostende, 27 februari 1917-?,?)

Actualiteitsfotograaf werkend onder de naam Foto Luc.

Gehuwd met Ghislaine Noterman

Had zijn zaak in de Leon Spilliaertstraat 61. De etalage stond steeds vol actualiteitsfoto's en trok veel kijkers aan.

Verzamelingen :

De Kon. Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate bezit een grote verzameling foto's van hem.

Amedée Dasseville

(Oostende, 1910-1980)

Zoon van Michel-Jules Dasseville en Evelyne Henderyckx.

Amedée Dasseville was veruit de meest bekende Oostendse studiofotograaf van zijn tijd, de jaren '40 tot '70. Hij had zijn zaak in de Ooststraat 35 (gebouw gesloopt 2003). De fotostudio bevond zich op de 1° verdieping. Hij legde zich voornamelijk toe op personen-fotografie in de fotostudio : individuele portretfoto's, huwelijksfoto's, communiefoto's, familieportretten, babies, en –op verplaatsing- overledenen-... allemaal statisch studiowerk, meestal verregaand geretoucheerd. Proefafdrukken die aan de klant werden voorgelegd kregen een stempel “sans retouches”.

In de wachtruimte hingen staaltjes van zijn artistiek werk. Zo herinneren we ons nog duidelijk een kunstzinnige opname van een goed ingeoliede body-builder.

Hij was ook gekend voor zijn artistieke montages bv. voor sportverenigingen, of –meer gekend nog- foto's van vergane schepen met de portretten van de verongelukte opvarenden er rond verwerkt. Een voorbeeld is de foto van de bemanningsleden die in 1949 stierven op de gezonken maalboot “Prinses Astrid” (00IB3/141). In dezelfde geest is de fotomontage “Heldenhulde oorlogsdooden Molendorp Sas Slykens 1940-45”.

Amedée Dasseville verkocht geen foto- en filmtostellen zoals de meesten van zijn collega's het wel deden.

Hij was een goed tekenaar en een begaafd amateurcineast die in –het duurdere-16mm werkte. Zijn zoon Marcel Dasseville (Oostende, 1940) zette nog een tijdlang de studio verder.

Actualiteiten-reportagewerk van Amedée Dasseville is eerder zeldzaam. Reeds in 1949 promootte hij de huwelijksfotoreportage - wat toen echt wel een nieuwigheid was- als alternatief voor de statische huwelijksfoto van het koppel in de studio, al dan niet omringd door de ten geschenke gegeven bloemen en planten,. Verder : enkele interessante foto's van de “kleine” overstroming van 1949.

Amedée Dasseville was gehuwd met Madeleine Steen (Oostende, 1914 - Ganshoren, 1994). en had twee kinderen : Betty en Marcel.

Verzamelingen :
-Stadsarchief Oostende
-KOHG Kring De Plate

Willy Dasseville

(Oostende, 1914-1984)

Zoon van Robert Dasseville en Maria Therry

Willy Dasseville, verre verwant van fotograaf Amedée Dasseville, had zijn zaak op de Groentemarkt 7. Hij deed de traditionele studiofotografie (huwelijken, communies....) maar verkocht ook kleine fotoestellen en deed foto-ontwikkelingen voor privépersonen. Op hetzelfde adres was er voorheen Foto Desouter.

Willy Dasseville was in zijn tijd een gekend voetballer bij K.V.G.O. Oostende en S.V. Brugge.

Roger Degryse

(Oostende, 9 januari 1934 - ?,?)

Gehuwd met Liliane Woerl

Had zijn zaak in de Van Iseghemlaan 38

Portretfotografie; reportagefotografie van de gebeurtenissen in het Casino-Kursaal

E. Dehaese

Kappellestraat 25

Guy Demarets

(°Sint-Jans-Molenbeek, 8 juli 1928)

Kwam uit Ukkel in Oostende wonen in 1944

Gehuwd met Rita Heyse

Photo Lab

Guy Demarets

Kaaistraat 45

Evariste De Souter

(°Brugge, 1882 - ?,?)

Groentemarkt 7

Op hetzelfde adres was later de fotozaak Willy Dasseville.

Roger Devry

(°Watermaal-Bosvoorde, 1928 - ?,?)

Torhoutsesteenweg 315

Gerard Everaert-Pyck

(°Kapellen-op-den.-Bos, 1901 -?,?)

gehuwd met Stéphanie Pyck

Alfons Pieterslaan 30

Gerard Everaert

(°Kapellen-Op-Den-Bos, 28 september 1932 - Oostende,6 februari 2004)

fotograaf met zaak in de Torhoutse Steenweg, 150.

gehuwd met Angèle Van Roose

Focina

Alfons Pieterslaan 81

François

Christinastraat 61

François was naast Amedée Dasseville de meest bekende Oostendse fotograaf van zijn tijd, de jaren '40 tot '60. Hij had zijn zaak in de Christinastraat 61, een pand dat in de vroege jaren '50 door een brand geteisterd werd. Hij legde zich voornamelijk toe op personen-fotografie : individuele portretfoto's, huwelijksfoto's, communiefoto's, familieportretten, babies... allemaal statisch studiuwerk, meestal geretoucheerd.

Als blikvanger stond in de etalage een electrisch aangedreven "boek" waarin foto's gemonteerd waren en waarvan de "bladzijden" om de zoveel seconden draaiden.

Zelfde adres als Foto Charles Vanhove.

Emile Goes

(Oostende, 19 februari 1897-?,?)

Fotograaf, actief tijdens het interbellum

Rogierlaan 5

Gehuwd met Therese Wehmer

Hendrik Hespel

(Oostende, 1 april 1900-?,?)

Fotograaf, actief tijdens het interbellum

Christinastraat 87

Lucien Lauwereyns

(Oostende, 19 november 1930)

Gehuwd met Johanne Van Aerde

Alfons Pieterslaan 63; Torhoutsesteenweg 191

Hij legde zich voornamelijk toe op personen-fotografie : individuele portretfoto's, huwelijksfoto's, communiefoto's, familieportretten, babies... allemaal statisch studiuwerk, meestal geretoucheerd.

Lauwers

Van Iseghemlaan 54

Laboratoriumstraat (Belpairestraat) 2

Een gesculpteerd fototoestel in de voorgevel van het pand herinnert nog aan zijn zaak.

Maurice Lauwers

(Oostende, 5 juli 1892-?,?)

Fotograaf

Christinastraat 61

Gehuwd met Irma Calonne

Emile Le Bon

(Oostende, 25 november 1883-?,?)

Gehuwd met Rosa Guillon

Vlaanderenstraat 44

Zoon van fotograaf Louis-Fernand Le Bon

Het huis Le Bon met studio in de Van Iseghemlaan werkte nog door tot in de dertiger jaren. Vooral portretfotografie en toeristische fotografie (portretten van toeristen voor "toeristische" decors)

Lucien

Guido Gezellestraat 22

Voornamelijk studiowerk (portretten, communicanten, huwelijken...)

Emile Michaël

Michaël had een fotozaak in de Hendrik Serruyslaan 14 c.

Hij verkocht ook fotografieartikelen en afgeleiden zoals bv. de toen zo populaire view-master-producten.

De zaak bestond tot een eind in de jaren '60.

Als fotograaf nam hij tal van actualiteitsfoto's voor o.a. "De Zeewacht" en voor particulieren. Foto's die van uitzonderlijk belang zijn voor de iconografie van het Oostende van de jaren onmiddellijk na W.O.II. : de grote herstel- en heropbouwwerkzaamheden, de bouw van het vierde Kursaal... Ook de lokale sportmanifestaties legde hij vast voor de krant. Michaël had zeker niet de artisticeit van bv. een Antony. Vele van zijn fotos zijn gemerkt met een droogstempel.

Verzamelingen :

-Stadsarchief Oostende

-KOHG Kring De Plate

Willem Michils

(Oostende, 2 februari 1882-?,?)

Fotograaf actief tijdens het interbellum

Sint-Sebastiaanstraat 9

Gehuwd met Alice Destrée

Photo Ostend Plage

J.H. Smeets
Christinastraat 126

Photo Star

Vlaanderenstraat 17

A. Pottier

Zeedijk 48

Pottier-De Kreyger

Alfons Pieterslaan 81

Royal Albert

-foto Heldenhulde Albertschool 7 mei 1947

Roland

Adolf Buylstraat 18a, later Christinastraat.

Roland Müller

(Oostende, 11 januari 1927 - Oostende, november 1989)

Studio en zaak in de Christinastraat 32

Portretfotografie; sfeeropnamen Oostende (zwart/wit);

Gehuwd met Liliane Devriendt

Verzamelingen :

-Stadsarchief Oostende

Lionel Sanctorum

(Oostende, 1909 - De Panne, 1994)

Nieuwpoortsesteenweg 106

Actief tijdens W.O.II en de jaren erna.

Fotoartikelen Marc Stads

Torhoutsesteenweg 81 A

Emile Triebels

Was ook een dilettant grafisch kunstenaar. Stelde in april 1936 tentoon in de "Studio" met foto's en tekeningen.

Lit. : N. HOSTYN, Vergeten Oostendse kunstschilders LXXXVI Emile Triebels, in De Plate, 1985.

Ferdinand Uelpenich

(Sint-Jans-Molenbeek, 8 augustus 1899-?,?)

Fotograaf actief tijdens het interbellum

Kapellestraat 25

Guido Van Belleghem

(Veurne, 3 december 1943)

Had zijn zaak in de Romestraat, de Verlaatstraat, de Koninginnelaan en laatst in Sint-Martens-Latem.

Studiofotografie; reportagewerk; industriële opnamen en publiciteitsfotografie.

Charles Vanhove

Christinastraat, 61

Voornameelijk studiowerk (portretten, communicanten, huwelijken...)

Zijn pand werd ca. 1950 getroffen door een ernstige brand.

Studioportretten van afzonderlijke personen en van gezinnen, huwende paartjes, communicanten, enz.

Willy Vanhuysse

(Roeselare, 1911 - Oostende, 1993)

Beelhouwer; opleiding aan de academies van Roeselare en Gent (bij Geo Verbanck); vestigde zich in 1950 in Oostende en was lesgever verbonden aan de Stedelijke Kunstacademie in Oostende (1951-1979); hield gedurende meerdere jaren een fotostudio open op de wijk Opex.

Literatuur. :

M. DE BRUYNE, Willy Vanhuysse, Kunstenaar met puntbeitel, penseel en pen, Oostende, 2000.

R. Verbeke

Actief vroege jaren '50; voerde ca. 1952 opdrachten uit voor het Museum van Oostende (o.a. reeks opnamen van openbare gebouwen)

F. Vermeire

Alfons Pieterslaan 9

Edouard (Pierre) Wellecommé

"Maison Pierre"

Van Iseghemlaan, 75.

Fotozaak van ca. 1930 tot ca. 1943.

Hij is de auteur van een reeks van ca. 420 foto's over Oostende en omliggende 1914-1918, gemonogrammeerd PW.

Verzamelingen :

-Stadsarchief Oostende

-KOHG Kring De Plate

Gustave Yperman

(Brugge, 1891- Oostende, 1982)

Torhoutsesteenweg, 8

Gehuwd met Suzanne Vercruysse

RAADPLEEG REGELMATIG ONZE WEBSITE! (www.deplate.be)

Wat vindt U daar?

- De inhoud van ons tijdschrift.
- Het jaarprogramma (met eventueel de laatste aanpassingen).
- De tijdelijke tentoonstellingen.
- De geschiedenis van De Plate en van ons Museum.

CIRCUSSEN IN OOSTENDE, VAN 1850 TOT NU

door Jan INGHELBRECHT

Deel 2: Circus in de stad. Een waaier van Belgische en buitenlandse gezelschappen bezoekt Oostende.

Tijdens mijn speurtocht doorheen het GOD-project (Gescande Oostendse Dokumenten) van de Bibliotheek Kris Lambert stel ik vast dat pas in 1865 een Circus, dat van Loisset, van 17 tot 26 augustus op het Place du Palais du Roi stond opgesteld. Het spreekt vanzelf dat ook voordien, circussen op bezoek waren. Zeker is dat Blondin met zijn gezelschap Oostende bezocht. Deze Gentenaar die eigenlijk François Erasmus heette wordt aanzien als de vader van het "Belgische" Circus. Zo ging hij in 1840 op reis als Cirque Royal en bezocht hij ongetwijfeld ook Oostende. Hij overleed in 1847.

Mede door het ontbreken van drukwerk uit die periode ofte de hoogstwaarschijnlijk niet in plaatselijke kranten gepubliceerde recensie over circussen hebben we geen concrete gegevens, noch data over wie wanneer onze badstad aandeed.

Maar voornoemde Loisset moet 145 jaar terug toch een grote sensatie geweest zijn voor onze stad. Loisset was een "Heer" in de piste en bood ruiterkunst om U tegen te zeggen.

Vanaf dat ogenblik trouwens werkten kleinere en vooral Belgische circussen steeds tijdens de voor. Ze stonden dus opgesteld tussen de kermisattracties, hetgeen een traditie bleef tot in de jaren 1950. Door hun kleinere omvang konden ze plaatsnemen tussen carrousels en ander kermisvertier.

Zo kwamen in juli 1872 tijdens de Zomerfoor het Grand Cirque Quadrumane samen met het Cirque Anglais naar Oostende. En blijkbaar deden ze goede zaken want Mr. Delafioure kwam met zijn 'Quadrumane' het jaar erop al terug en installeerde zijn circus op de Grote Markt (juli 1873).

Bijna onvoorstelbaar maar een maand later was het gereputeerde franse Cirque Rancy in Oostende. Circus was duidelijk een trendy bedoening.

Rancy bleef hier van 26 augustus tot eind september met wisselende programma's.

Bijna 100 jaar later, in 1968, wou Rancy terug Oostende bezoeken. Helaas werd de tournee veranderd en bleef men, door het grote succes, langer in Wallonië.

En in 1875 stond het Grand Cirque Américain Pinder op het "Place Quai des Pêcheurs" opgesteld.

Dit grote circus dat eigenlijk van Schotse origine was, had Frankrijk als thuisbasis gekozen en is in 2010 nog steeds de tweede onderneming van onze Zuiderburen.

Traditie...

Een opvallende figuur die in 1879, 1880 en 1882 Oostende bezocht, was Fernando.

Deze Kortrijkzaan heette Ferdinand Beert, was getrouwd met een Brugs burgermeisje en had het artiestenbloed in de aderen. Hij ging naar Parijs en bouwde er een houten vast circus op de Boulevard Rochechouart, aan de voet van Montmartre. De houten hal werd vervangen door een stenen gebouw, Fernando ging failliet, werd door Geronimo Medrano overgenomen en heette voortaan Cirque Medrano.

Maar in zijn glorie-tijd bood hij circuskunst "pur sang". Ook in Oostende toen hij opgesteld stond aan de Boulevard du Nord (Van Iseghemlaan) rechtover de (toenmalige) Koninklijke Stallen. Onze huidige Van Iseghemlaan bood trouwens nog accommodatie voor het Italiaanse Circo Ciotti dat er in augustus en september 1881 speelde. Evenals voor de Circussen "Américain-Meyers" in september 1884 en "Boutard" in oktober en november 1889.

En het huidige Marie-Joséplein kreeg ook circussen over de vloer. Het toenmalige "Place du Théâtre" ontving in maart 1880 het Engelse Sanger Circus dat via Duinkerken naar het vasteland kwam en in maart 1882 het Cirque Brésilien-Japonais.

Over deze laatste is weinig gekend. Ik ben er echter van overtuigd dat het hier om een Belgische of Franse zaak ging die kort voordien ook al Oostende bezocht had maar uit commercieel oogpunt de naam veranderde en koos voor een exotische titel, hetgeen in die tijd zeer geëerd was.

Tegen het eind van de 19^e eeuw duiken regelmatig Belgische circussen op aan de kust. Zo is Libot bij ons op bezoek in oktober 1896 op het Mijneplein. Vandermeulen speelt er in oktober 1900 en Semay in oktober 1901.

Cirque Sosman bezoekt Oostende meermaals vanaf oktober 1901.

En deze laatste verdient meer uitleg.

De Joodse familie Sosman (soms Süßman geschreven) stond van den beginne opgesteld op de Koer Saint-Sébastien in de Sint-Sebastiaanstraat, vlakbij de H. Serruyslaan. Vandaag zijn nog steeds Sosmans actief in de circuswereld.

Eigenaar van de koer was Dhr. Vens die duidelijk interesse had in het Circus.

Na Sosman zijn nog Cirque Dekock in oktober 1903 en Dejonghe in oktober 1904 daar opgetreden.

Ook voornoemde Pinder had reeds van 26 tot 28 februari 1886 voorstellingen gegeven op de "Koer", hetgeen doet vermoeden dat deze locatie door menige circusdirectie serieus werd genomen.

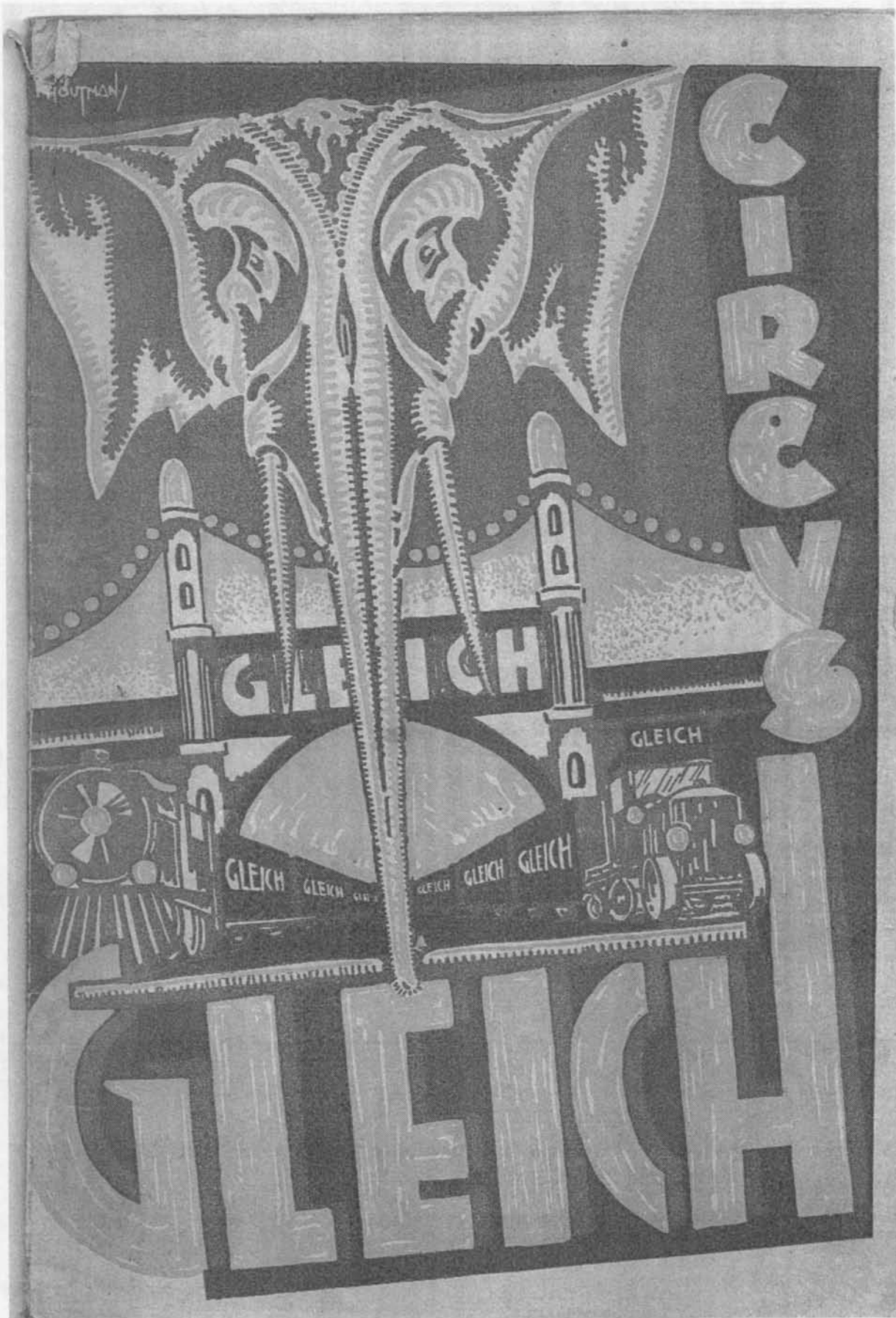
En Dhr. Vens zelf kon het blijkbaar niet laten en ging zelf op tournee door Vlaanderen. Het werd echter een korte tournee, want het succes bleef uit en het van de Sosmans gehuurde materiaal werd al gauw door de eigenaars weer opgehaald. Maar de voorstellingen op de Koer gingen verder en zo zag men er van 24 december 1903 tot 18 januari 1904 het Cirque - Variétés. Vens bracht er wekelijks een ander programma. Eind januari heette de zaak "Cirque-Variétés Américaines".

In oktober 1904 heropende Vens zijn "Cirque Saint-Sébastien" op zijn eigen Koer.

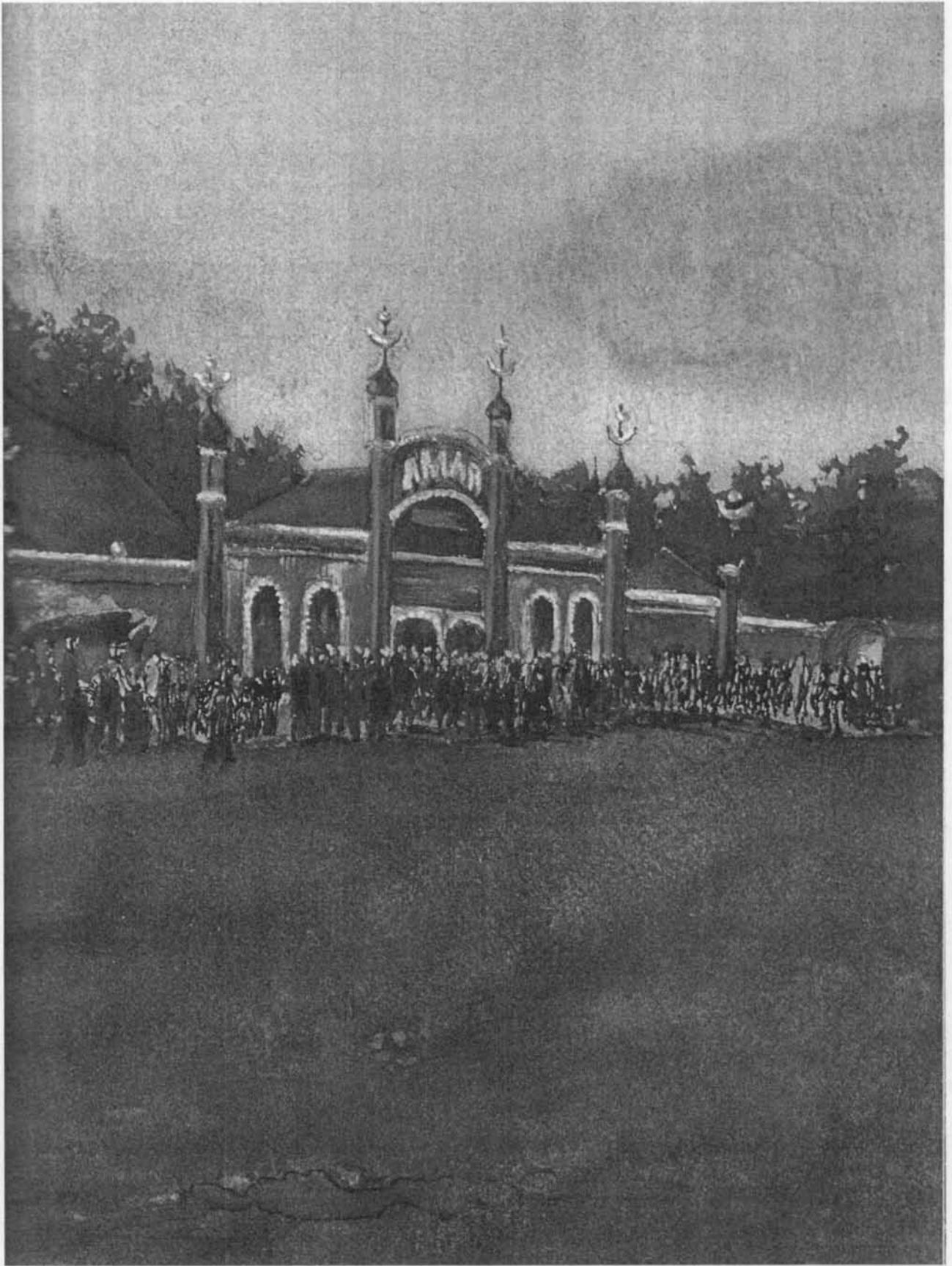
In de volgende jaren werd Oostende vooral door Belgische zaken bezocht.

Libot, Semay, DeJonghe, Sosman waren graag geziene gasten op de Zomer en/of Oktoberfoor.

Pas in 1926 komt een respectabele buitenlandse onderneming naar Oostende : het Zoo Circus van de broers Court. Op 28 en 29 augustus stonden ze opgesteld aan het Albert-Park in Mariakerke (voetbalveld ASO). Het terrein moet reusachtig geweest zijn want begin september 1931 stond het Duitse reuzencircus Gleich er voor 4 dagen. Dit Circus was Duitsland ontvlucht voor de hevige concurrentie die daar heerste tussen de "Grosse drei", te weten, Gleich, Sarrasani en Krone. Hoofdattractie was een "human cannonball". De man werd letterlijk afgevuurd vanuit een kanon en belandde (meestal) goed en wel in een vangnet aan de andere kant van de 110 meter lange arena...

Circus Gleich veroverde Oostende in september 1931

Het Franse circus Amar dat in juni 1934 in de hovingen van het Royal Palace Hotel stond opgesteld.

En toen kwam er klassecircus naar Oostende...

De Franse gebroeders Amar, van Algerijnse origine, boden degelijk circus met alles erop en eraan in de tuinen van het Royal Palace Hotel.

Dat was op 20 en 21 juni 1934.

En vermits de zaken goed draaiden, hetgeen menig directie-oor te horen kreeg, had ook de familie Strassburger zin om Oostende te bespelen. Deze aristocraten van de piste waren Duitse Joden die zich via Zweden in Nederland gesetteld hadden. Tot begin der jaren 1960 gaven ze in de winter voorstellingen in het Amsterdamse Carré en in de zomer in het Circustheater van Scheveningen. Plus een groot tentcircus op tournee..

En dit tentcircus zorgde er van 22 tot 25 mei 1936 voor dat de hovingen van ons Royal Palace Hotel plaats boden aan tenten, stallingen en een zeer uitgebreid en biezonder verzorgd wagenpark.

Ook Circus Demuynck stond in de schaduw van het grote hotel, weliswaar onder de naam 'Olympia' in maart 1938.

Maar nog net voor de hel van WO2 uitbrak hadden we circus in de stad. De Parijse Bougliones stonden op 4 en 5 augustus 1939 op de Markt onder de naam "The French Barnum". Of ze succes hadden met die naam weten we niet. Feit is dat ze begin van de jaren 40 (jawel) voorstellingen gaven in het Koninklijk Circus te Brussel en er een pantomime boden : "Blanche Neige et les 7 nains"...

Vanzelfsprekend moeten we tot 1946 wachten vooraleer we weer circusbucht kunnen opsnuiven in onze badstad.

In deel drie bekijken we de na-oorlogse circussen die op bezoek kwamen en komen.

De Pakketbotenkaai: van "Batterie de la Débarcadère" tot "Cruisekaai" (deel 2).

We verlaten even de chronologische lijn van de ontwikkeling van de Pakketbotenkaai en keren terug in de tijd tot de 18e eeuw. Halfweg die eeuw was de plaats waar de kaai zich nu situeert, was de monding van de St.-Catharinekreek (ontstaan tijdens de aanloop tot het beleg van Oostende op het einde van de 16e eeuw - zie fig. nrs. 3 en 4, deel 2, blz. 2005-133) gelegen. De kreek werd in 1741-1744, bij het droogleggen van de St.-Catharinepolder, afgesloten door een dijk, genoemd "Lantsweertdijk"; met aan het zuidelijk einde van de dijk een afwateringssluis, de "Poldersluis". De dijk is te situeren op de plaats van de huidige Kapellebrug. De monding van de kreek liep van de Visserkreek tot aan de Zoutkaeye (t.h.v. de latere Franse spuilsuis). De monding had een breedte van zowat 300 meter.

In 1774-1776 werd in de bedding van de monding van de St.-Catharinekreek een dok, Handelsdok genoemd, met zeeluis aan de Geule, gebouwd. De afwatering van de St.-Catharinepolder geschiedde langs een waterloop (rest van de kreek) die dra de naam "Amerikaanse kreek" kreeg als onrechtstreeks gevolg van de Amerikaanse onafhankelijkheidsoorlog.

In 1781-1783 werd in de bedding van de drooggelegde St.-Catharinepolder, west van de Lantsweertdijk, een tweede handelsdok en een derde dok, bestemd voor de scheepsbouw, gebouwd. Het derde dok kreeg de naam: "Agterdok" of "Kielkaeye" aangemeten. (Zie fig. nr 151).

In 1781 werd op de noordelijke kaai door het stadsbestuur een houten stapelhuis opgetrokken, gevolgd op de zuidelijke oever door een reeks depots en stapelhuizen gebouwd door private ondernemingen.

In 1808-1810 werd de Franse spuikom en -sluis aangelegd en gebouwd in de bedding van de Gauweloze kreek.

Zoals in voorgaande aflevering werd vermeld, werd in 1817-1820 een nieuwe schutsluis gebouwd voor de handelsdokken en werd de bestaande tijsluis gesloopt en gedempt.

Op 18 december 1820, stuurde de hoofdingenieur van het 11^e district van de Waterstaat, de heer Jan De Broek, een memorandum aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Waterstaat betreffende de toestand en rol van de haven van Oostende. Het memorandum is van groot belang omdat het een volledige beschrijving brengt van de bouw en toestand van de havengeul, sluizen, kaaien en oevers.

Verwijzend naar de kaart, fig. nr. 152, geven we hier een korte samenvatting van de toestandbeschrijving anno 1820.

A. Grote Zeedijk.

Gebouwd met zand en klei, bekleed met stenen. Hoogte 8,55^m vanaf de laagwaterlijn. Breedte op de basis 21,60m.

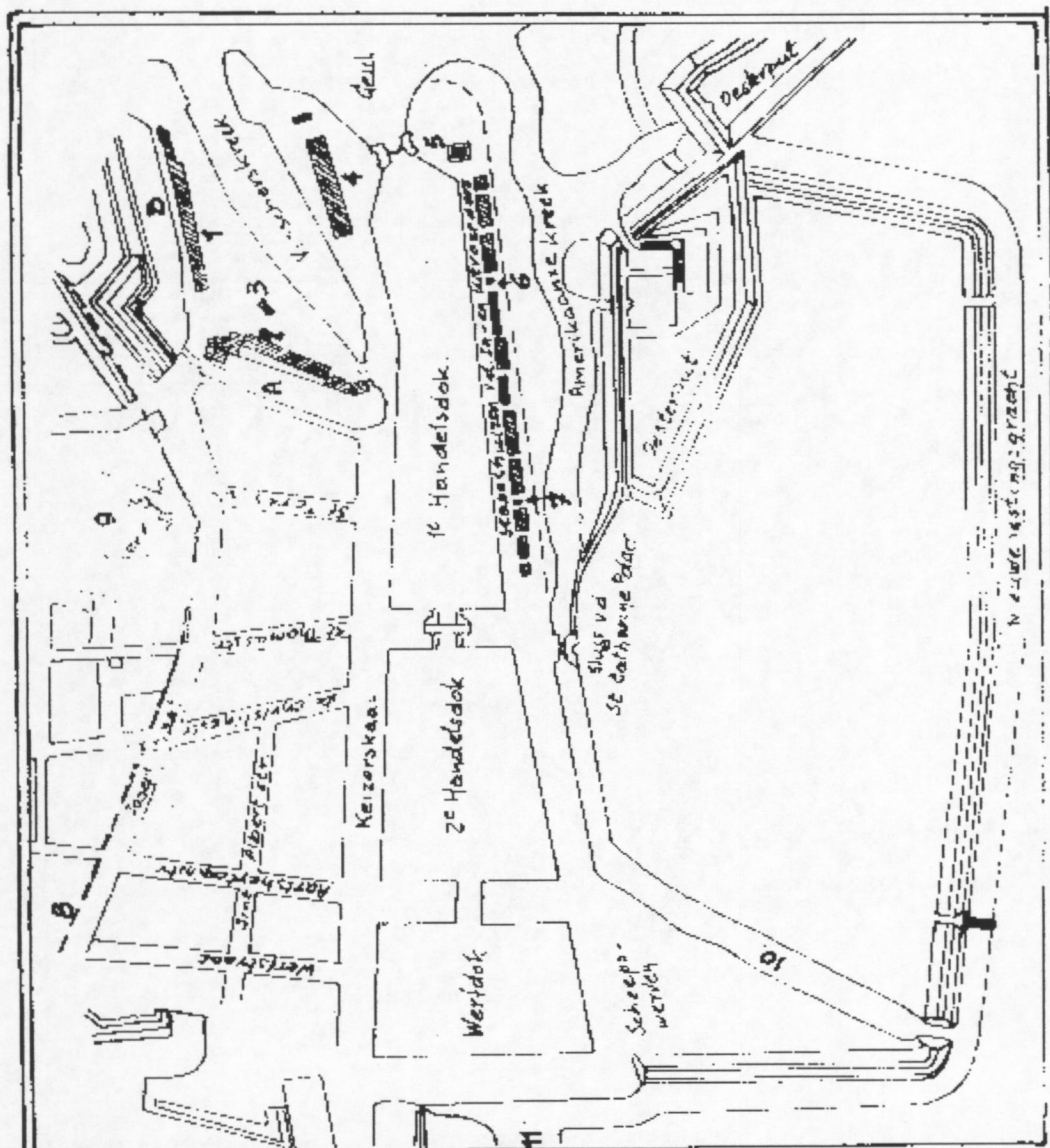
De toestand is goed.

B. Strandhoofden of golfbrekers.

Vier van de strandhoofden zijn gebouwd met houten palen met stortstenen ballast tussenin.

Ze zijn sinds verscheidene jaren in slechte toestand.

Het vijfde werd 10 jaar geleden gebouwd, en is gebouwd uit zand en klei, bekleed met stenen.

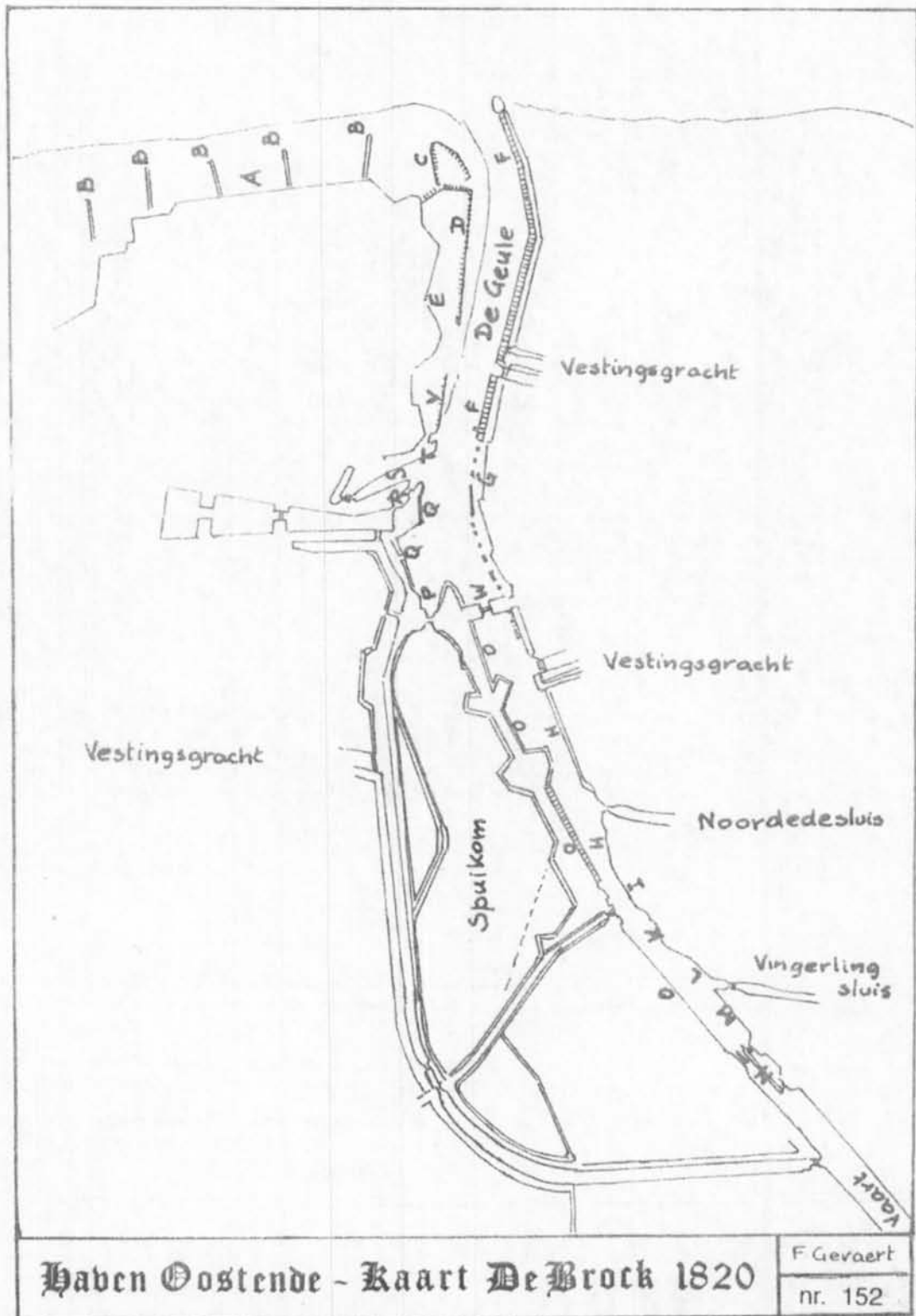

1. Magazijnen v.d. Oost-Indische Cie.	6. Douane
2. idem	7. Douane
3. Citerne	8. Grens v.d. oude stad.
4. Stapelhuis v.d. Stad	9. Hoofdkerk.
5. Tolkantoor (douane)	10. Nieuw gegraven afwateringskanaal v.d. St. Catharine polder
A.D. Vestingsgracht	11. St. Catharine kreek.

Haven Oostende 1783

Fig. n°. 151.

F. Clevaert, 1977.

Naar kaart; Plan van Oostende, A.R.A. Den Haag, Waterstaat 1813-1830, Nr 1214/54.

1977

C. West staketsel.

Het staketsel heeft een lengte van 196 meter. Het is in slechte toestand. Het heeft geen enkel nut meer daar zich aan de zijde van de geul een strand gevormd heeft. Het is gebouwd met houten palen en balken en aan de voet versterkt met stortstenen.

D. Lage dijk

Een lage dijk gevormd uit stortstenen met een lengte van 605 meter. Het is de bedoeling deze te verlengen tot ze verbinding maakt met de steigers binnenin de haven.

E. Kleine zeedijk.

Gebouwd met zand en klei. De voet van de dijk is bekleed met stenen. Het bovenste gedeelte is bedekt met gras. De dijk vergt onderhoudswerken.

F. Ooststaketsel.

Het staketsel met een lengte van 1129 meter bestaat uit :

1. een houten staketsel, op het welk een beplanking is aangebracht voor het jagen (trekken) van de binnen- of buitenvarende schepen.
2. aan de oostelijke zijde van het staketsel is over de ganse lengte een dijk aangelegd, bestaande uit klei, bedekt met stenen voor wat het zeewaarts uiteinde betreft. Het overige gedeelte is versterkt met vlechtwerk.'

Het staketsel is in goede staat na de recente herstellingen. Op het uiteinde van het staketsel werd een kanon-platform gebouwd, evenals geleidelichten om de ingang tot de haven aan te geven bij duisternis.

G. Oosteroever_a

Maakt deel uit van de omwallingsmuur van de oostelijke vestingswerken. Aan de voet van de muur werd een jaagstaketsel gebouwd.

Is in goede staat.

H. Aarde dijk.

Dijk in klei, aan de voet versterkt met vijshoutvlechtwerk. Het bovenste gedeelte is bedekt met gras. De dijk is in goede staat.

I. Oude sluis muren. (oude Sas van Slijkens)

De muren zijn gebouwd met blauwsteen. In goede staat.

K. Houten kaai.

Verleden jaar (1819) gebouwd. Dient tot meren van de schepen die wachten om te versassen naar de Brugse vaart. In goede staat.

L. Oude houten kaai.

Maakte deel uit van de oude sluizen van Slijkens.

Volledig in slechte staat.

M. Aarde dijk.

De voet is versterkt met vijshouten vlechtwerk.

Het bovenste deel is bedekt met gras.

In goede staat.

H. Sluizen van Slijkens.

De sluizen zijn na de onlangs uitgevoerde onderhoudswerken aan het metselwerk, herbouw van de houten steigers en lierstel van de sasdeuren, in goede staat.

O. Rechteroever, van de sluizen van Slijkens tot de nieuw in aanbouw zijnde sluizen in de haven. (W).

Aarde dijken, onderzijde versterkt met vlechtwerk en bedekt met gras. Dijk in goede staat, evenals de verscheidene delen houten staketsel.

P. Spuisluis, (Franse sluis)

De sluis, brug, sluisdeuren en sluisbedding zijn in goede staat. De dijken van de spuikom zijn in goede staat.

Q. Nieuwe havenoever tussen spuisluis en nieuwe schutsluis van de handelsdokken.

De nieuwe oever bestaat uit een dijk gebouwd met klei en is aan de voet versterkt met vlechtwerk. In goede staat.

R. Nieuwe sluizen van de handelsdokken.

In perfecte staat evenals de houten steigers en remwerk die aansluiten enerzijds op de Visscherskreek en anderzijds op de nieuwe havenoever (Q).

S. Visscherskreek.

De noord-westelijke kaai is gebouwd met gehouwen stenen. De kaai is in goede staat doch een gedeelte van de wrijfhouten zijn onlangs vernieuwd. De overige moeten vervangen worden. De zuid-oostelijke oever van de kreek bestaat uit een glooiing versterkt met vlechtwerk. Het bovenste gedeelte van de glooiing is bedekt met gras.

De kreek doet dienst als dok voor de vissersvaartuigen en als strandingsdok voor schepen die averij opgelopen hebben.

Op het einde van de kreek bevindt zich de "Blauwe Sluis", waarmede het waterniveau in de stadswallen geregeld wordt,

T. Houten steiger.

Deze oude steiger is in zeer slechte staat. De steiger gebruikt voor het ont- en inschepen van passagiers van - en naar Groot-Britannië moet dringend grondig hersteld of vervangen worden door een nieuwe constructie.

V. Spaanse Kaai.

Deze houten kaai is volledig bouwvallig en is praktisch volledig verzand. De kaai heeft geen enkel nut meer en zal verdwijnen wanneer de nieuwe plannen voor de haven zullen uitgevoerd worden.

W. In aanbouw zijnde nieuwe sluizen, genaamd Militaire Sluis.

- Handelsdokken.

Met de bouw van de nieuwe sluizen en het graven van het verbindingskanaal zijn de dokken in praktisch alle tijstanden toegankelijk vanuit de geul als vanuit de vaart Brugge-Oostende. Hetgeen een grote verbetering is ten overstaan van de vorige toestand waarbij de dokken slechts toegankelijk waren bij hoogwaterstand.

Het 1e Handelsdok werd onlangs volledig gebaggerd en de kaaimuren hersteld. Tussen het 1e en 2e Handelsdok werd de Massaubrug gelegd waarover de Weg nr 12 loopt.

(wordt vervolgd)

GEMOTOTRISEERDE SNELHEIDSDUIVELS BREKEN WERELDRECORDS.

door Ivan VAN HYFTE

Van koning Leopold II is algemeen bekend dat hij een auto-freak was. Op de plannen van de Oostendse Koninklijke stallingen was plaats voorzien voor 36 paarden maar ook een "remise pour 6 automobiles".

Alhoewel hij aanvankelijk afkerig stond tegenover dit nieuw luidruchtig vehikel, kreeg hij vanaf 1896 een passie voor wat velen toen wist te begeisteren. Het nieuwe wonder, de automobiel, introduceerde hij aan het Belgische hof vanaf 1897. Leopold had maar liefst 10 wagens, ondermeer een Mercedes 100 PK, een Dion-Boutton en een Lorraine-Dietrich waarmee hij alleen of met zijn chauffeur (hij had er constant zeven in dienst) naar Wiesbaden, zijn domeinen in de Ardennen, Parijs of de Côte d'Azur reed. Deze laatsten waren beducht voor lekke banden of motorpech want dan schold de koning hen onbeheerst de huid vol. In 1902 kocht hij ook nog een coupé Panhard-Levassor (1), die door D'leteren van koetswerk werd voorzien.

Nog merkwaardiger is dat zelfs de auto iets te maken heeft met zijn Congo. Is het toevallig dat, voor wat we nu onze autowegen noemen, hij een andere naam bedacht, "Allées du Congo? (2). Aangezien auto's op rubberbanden rijden, had hij als gewiekst zakenman al vlug door dat ze zijn grootste afzetmarkt zouden vormen voor zijn Congolees rubber. Hij bemoeide zich zelfs met de constructie van auto's. In het begin stapte men achteraan in; Leopold wil 2 zijdeuren voor de passagiers. Panhard gaat op zijn voorstel in en het nieuwe type wordt veel betekenend "Double Pahiton, roi des Belges" genoemd.

Ongetwijfeld moet hij de Brusselse industrieel van Hongaarse afkomst, Constant JENATZKY (3), gekend hebben. Die hield zich bezig met de fabricage van rubberproducten, met name banden. Zijn zoon Camille, bijgenaamd de "Rode Duivel", omwille van zijn rosse baard, was een beroemd autocoureur die in het Franse Achères maar liefst driemaal het wereldsnelheidsrecord verbeterde, nadat hij in ditzelfde jaar 1899 (4) de magische grens van 100 km/uur had doorbroken. Het was de tijd dat Oostende met allerlei manifestaties uitgroeide tot het centrum van de autosport (5).

Niet minder dan 4 wereldrecords sneuvelden in Oostende:

- 17 juli 1903: Arthur DURAY - 134,32 KM/u
- 25 mei 1904: Pierre de CATERS - 156,50 KM /u
- 21 juli 1904: Louis RIGOLY - 166,66 KM/u
- 13 november 1904: Paul BARAS - 168,22 KM/u

Die fenomenale snelheden die de tijdopnemers noteerden, waren echt futuristisch. JENANTZKY's aerodynamische "torpedo" was een elektrisch aangedreven obusvormige wagen van 4 meter lang, uitgerust met MICHELIN-luchtbanden. Risicovol spektakel verzekerd in Oostende. Lees maar de Saison d'Ostende van 12-09-1909, p. 5 er op na: "...Des courses automobiles, ayant lieu le long de la Chaussée de Nieuport et de la Chaussée de Thourout, le Bourgmestre avertit la population qu'il y a grand danger, vu la vitesse des automobiles de circuler sur les dites chaussées. Il prie le public d'être très prudent et de suivre strictement les indications des autorités..."

Old timer-kenner Roland PIERLOOT vermoedt dat de wedstrijden gereden werden op de geasfalteerde Koninklijke Baan (afgewerkt in 1905), langs het kanaal van Nieuwpoort tot Snaaskerke-brug of vanaf dit laatste punt tot Oostende. Wat strand of hippodroom betreft heb ik sterke twijfels.

VERWIJZINGEN

- (1) Emile LEVASSOR ° Marolles-en-Hurepoix 1843 - + id. 1897. Frans ingenieur en industriël. Als vennoot van René PANHARD (1886) begon hij in Frankrijk met de productie van automobielmotoren.
René PANHARD ° Parijs 1841; + La Bourboule 1908. Frans automobielconstructeur. Stichtte de maatschappij Panhard-Levassor die in 1891 de eerste automobiel op de markt bracht met een benzinemotor.
 - (2) Lucas CATHERINE, Bouwen met zwart geld: de grootheidswaanzin van Leopold II, (Uitgeverij Houtekiet 2002) p. 167. Het boek is weliswaar niet altijd historisch betrouwbaar.
 - (3) Camille JENATZKY °Schaarbeek, 04-11-1868.
 - (4) 1899 was ook het jaar dat Leonce GIRARDOT en Louis RENAULT in de voiturette-klasse de race Parijs-Oostende wonnen.
 - (5) zie R. PIERLOOT "Mercedes Benz en Oostende" De Plate, XXIII, 1994, p. 99.
Op 15-07-1909 brengt een journalist van Le Carillon volgend sfeerbeeld; "... Dès 8 heures, les rues, boulevards et avenues étaient sillonnées de nombreuses machines. Les moteurs grondaient; vers le ciel montaient de vapeurs bleues, les mécaniciens trépignaient, tandis que cornets et sirènes se livraient à une cacophonie des plus pittoresques...".
-

INDEX 2009

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op het voorbije jaar.

U kunt ze bestellen door € 3,75 te storten op rekening 380-0096662-24 van De Plate met de vermelding "Index 2009".

De index verschijnt in de loop van de maand april of mei.

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2010

- Elke zaterdag.
- Van 19 december 2009 t/m 03 januari 2010 (gesloten 22, 25 december 2009 en 01 januari 2010).
- Van 13 februari t/m 21 februari (gesloten 17 februari).
- Van 04 april t/m 18 april (gesloten 06 april en 13 april).
- Van 13 mei t/m 16 mei.
- Van 13 juni t/m 15 september (gesloten elke dinsdag).
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 02 november).
- Van 26 december t/m 09 januari 2011 (gesloten 28 december, 01 januari en 04 januari 2011).

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

JK SERVICES

COMPUTER & PRINTSERVICE

Enkel op afspraak

KNOCKAERT Jules

Leembergstraat 11 - 8377 ZUIENKERKE

Tel. & Fax 050/683.081 - GSM 0476/865.901

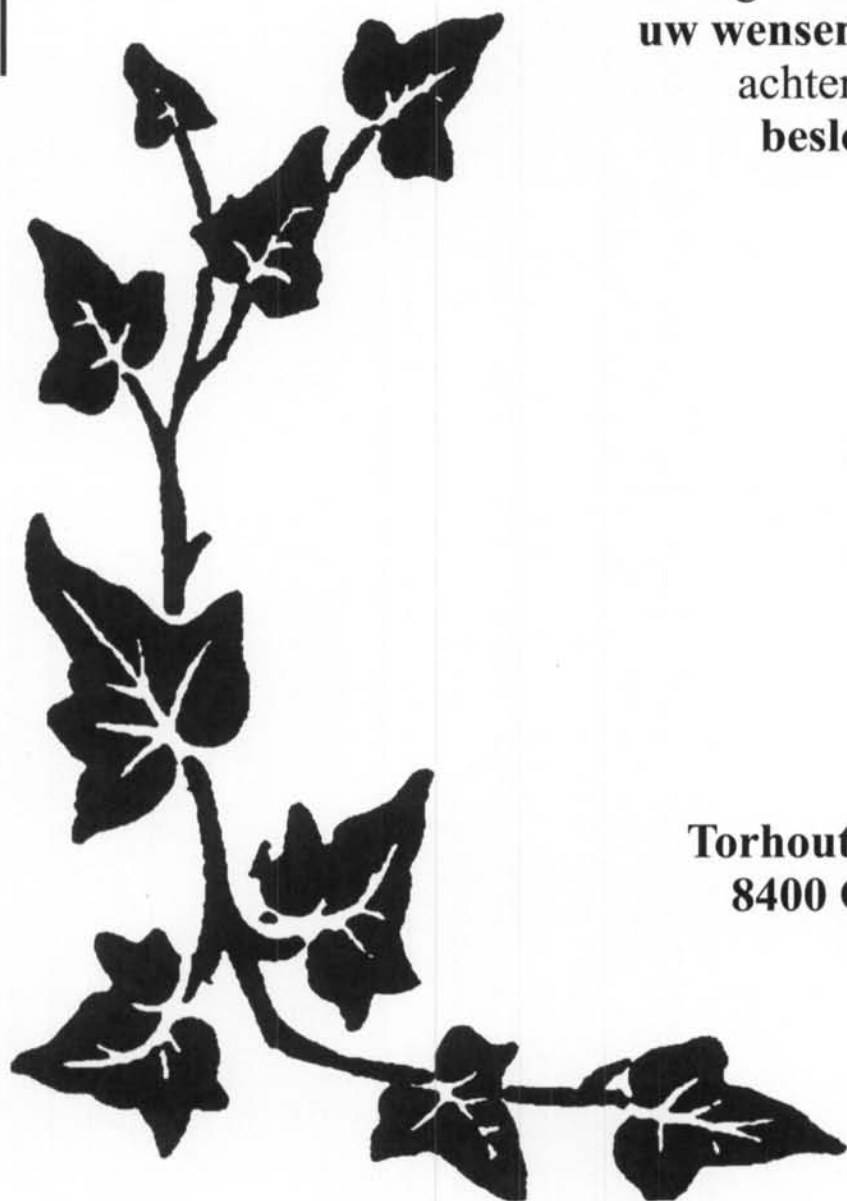
www.jk-services.be

E-mail : jk.services@telenet.be

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53